

ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วจนลีลา กับความคิดของกวี

นางสาว ประมาภรณ์ ลิ้มปี่เลิศเสถียร

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-970-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE POETRY OF NAOWARAT PONGPAIBOON : STYLE AND THE POET'S IDEAS

MISS PARAMAPORN LIMPLETSATHIEN

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

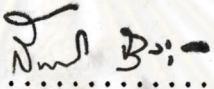
Chulalongkorn University

1996

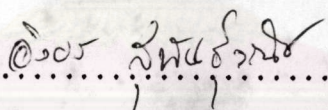
ISBN 974-633-970-2

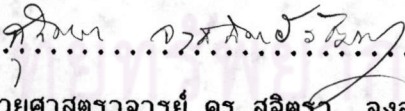
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วิจารณ์เกี่ยวกับความคิดของกรวี
โดย นางสาว พรมาภรณ์ สิมป์เลิศเสถียร
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสภิตย์วัฒนา

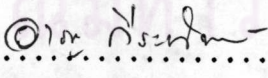
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร สุพันธ์วิเศษ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสภิตย์วัฒนา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กีระนันท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ปรมาภรณ์ ลิ้มปีเลิศเสถียร : ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ : วจนลีลา กับความคิดของกวี
(THE POETRY OF NAOWARAT PONGPAIBOON : STYLE AND THE POET'S IDEAS)
อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 277 หน้า ISBN 974-633-970-2

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาลีลาการใช้ภาษา ที่เป็นลักษณะเด่นในร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เพื่อชี้ให้เห็นว่า วจนลีลาของกวีมีความสัมพันธ์กับความคิดของกวี และสื่อความคิดได้สัมฤทธิ์ผล ผลการศึกษาสรุปว่า งานร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ มีแนวคิดที่สำคัญ ๆ ปรากฏอยู่หลาย ด้าน อาทิ ความรัก ธรรมชาติ ศาสนา และสังคม เนาวรัตน์มักเลือกสรรถ้อยคำที่มีลีลาอ่อนหวานนุ่มนวล สื่อสารความคิด เช่นเดียวกับการใช้ความเปรียบสื่อจินตภาพได้อย่างสวยงาม นอกจากนี้เนาวรัตน์ยังสามารถนำขนบการ แต่งวรรณคดีและเพลงพื้นบ้าน มาปรับประยุกต์สร้างสรรค์ เพื่อสื่อสาระร่วมสมัย ลีลาการใช้ภาษาที่อ่อนหวาน อันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะของกวี ชี้ให้เห็นว่าเนาวรัตน์มีทัศนคติต่อโลกและชีวิต อย่างเอื้ออาทร อ่อนโยน ปรารถนาที่จะสร้างสรรค์คุณค่า ความดีงามให้เกิดขึ้น การใช้ภาษาที่งดงามดังกล่าว สามารถสื่อให้ผู้อ่านเกิด อารมณ์สะเทือนใจ ซาบซึ้ง คล้อยตามทัศนคติได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ภาษาไทย.....
สาขาวิชา ภาษาไทย.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต *Donna Ann*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C510040: MAJOR THAI
KEY WORD: STYLE/ NAOWARAT PONGPAIBOON/ POETRY/ IDEAS
PARAMAPORN LIMPLERTSATHIEN : THE POETRY OF NAOWARAT
PONGPAIBOON : STYLE AND THE POET'S IDEAS. THESIS
ADVISOR : ASST. PROF. SUCHITTRA CHONGSTITVATTANA,
Ph.D., 277 PP. ISBN 974-633-970-2

This thesis is an attempt to study the "style" in the poetry of Naowarat Pongpaiboon in order to see how the style is related to, as well as, expresses the poet's ideas.

The study reveals that the main idea expressed in the poet's works are the ideas of love, nature, religion and society. The poet selects beautiful metaphors and melodious language to express his ideas. Besides, the poet manages to adapt literary conventions in written poetry and folk poetry to convey contemporary "message" in his works. The "melodious" style, which is most characteristics of Naowarat Pongpaiboon, reflects the poet's "gentle" world-view and his compassionate desire for the betterment of society. The "beauty" of his style is, in fact, a key to his success as a real poet who can truly move his readers.

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ภาษาไทย.....

สาขาวิชา.....ภาษาไทย.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิต.....*Sumrit Anni*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*สุจิตตรา ชองstitvattana*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ปลูกฝังความรู้ด้านวจนลีลาศาสตร์ อันเป็นศาสตร์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อการศึกษาวรรณกรรมให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา กรุณา ที่ท่านได้ให้ข้อคิดเห็น คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอให้ความสำเร็จ ความดีงามทั้งปวงที่พึงได้รับจากงานวิจัย เป็นเครื่องบูชาพระคุณครูมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังอร สุพันธุวิชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อารดา กิระนันท์ ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้คำแนะนำอันมีค่า ตลอดจนครูวิชาภาษาไทยทุกท่านที่เพียรสอนให้ผู้วิจัยรักริชาภาษาและวรรณคดีไทยสืบมา นอกจากนี้ขอกราบคารวะ บทกวีนิพนธ์ของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ทุกบท ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียน ได้ศึกษา ค้นคว้า วิจัย จนเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นอย่างยิ่งที่กรุณาเอื้อเฟื้อให้ยืมหนังสือทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองแก่ผู้เขียนได้ศึกษา ค้นคว้า จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์อาพล สุวรรณธาดา ที่ให้ความรู้ด้านการประพันธ์ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธเนศ เวศร์ภาดา ผู้ให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง รวมทั้งอาจารย์ดวงรัตน์ คุณเจริญ ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ที่กรุณาให้โอกาสผู้วิจัย ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสิ้น

นอกจากนี้ขอขอบคุณเหล่ากัลยาณมิตรทุก ๆ ท่านที่คอยปลุกปลอบขวัญ และสร้างแรงใจให้ ผู้วิจัยมีมานะพากเพียร และสุดท้ายนี้ขอโน้มกราบพระคุณแม่ ผู้อดทนและเสียสละเพื่อลูกมาโดยตลอด ซึ่งเป็นพระคุณอย่างหาที่สุดมิได้ และขอกราบรำลึกถึงพระคุณพ่อ ไม่ว่าพ่อจะสุขสงบอยู่ในแผ่นดินภาค ลูกขออุทิศความสำเร็จในครั้งนี้ให้พ่อร่วมรับรู้กับลูกด้วย

ปรมาภรณ์ ลิ้มปี่เลิศเสถียร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายในการวิจัย.....	3
สมมุติฐานในการวิจัย.....	3
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการศึกษา ค้นคว้า.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
2 ความคิดในวรรณกรรมร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์.....	6
ความคิดในด้านความรัก.....	6
ความคิดในด้านพุทธศาสนา.....	15
ความคิดในด้านธรรมชาติ.....	20
ความคิดในด้านสังคม.....	28

3	การใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดของกวี.....	38
	การใช้คำเพื่อสื่อความคิด.....	38
	1. การใช้คำสื่อความคิดในด้านความรัก.....	39
	1.1 การใช้คำกริยาแสดงประสบการณ์สื่อความรักฉันทน์หนุ่มสาว.....	40
	1.2 การใช้คำนามวลีและกริยาวลีสื่อความรักความปรารถนาดีที่มีต่อ... สังคม.....	43
	1.3 การใช้คำกริยาแสดงอาการสื่อความรักความเมตตาปรานีที่มีต่อ... สรรพสัตว์.....	46
	2. การใช้คำสื่อความคิดในด้านธรรมชาติ.....	48
	2.1 การใช้คำนามกล่าวถึงธรรมชาติโดยตรง.....	48
	2.2 การใช้คำนามกล่าวถึงธรรมชาติโดยใช้เป็นอุทาหรณ์.....	50
	2.3 การใช้คำกริยาแสดงอาการยิ้มแย้ม เริงระบำรำฟ้อน.....	52
	3. การใช้คำสื่อความคิดในด้านพุทธศาสนา.....	54
	3.1 การใช้คำศัพท์เฉพาะด้านพุทธศาสนา.....	54
	3.2 การใช้คำตรงกันข้าม.....	58
	3.3 การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้ง.....	61
	4. การใช้คำสื่อความคิดในด้านสังคม.....	65
	4.1 การใช้สรรพนามเรา.....	66
	4.2 การใช้คำเรียกขาน.....	68
	4.3 การใช้คำแสดงเจตนา.....	73
	5. การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึกเพื่อสื่อความคิดของกวี.....	78
	6. การใช้คำบอกสี แสง เพื่อสื่อสร้างจินตภาพ.....	92
	7. การใช้คำเสียนเสียงธรรมชาติ.....	96
	8. การเล่นคำ.....	104
	9. การเล่นคำซ้ำ.....	111
	10. การเล่นคำพ้อง.....	117

การยกตัวอย่างเนื้อความจากรรณคดีไทยเพื่อสื่อความคิดของกวี.....	119
การใช้ความเปรียบเพื่อสื่อความคิดของกวี.....	127
1. การใช้ภูมิเป็นความเปรียบ.....	128
2. การใช้ธรรมชาติเป็นความเปรียบ.....	142
3. การใช้ความมืด-ความสว่าง เป็นความเปรียบ.....	157
4. การใช้ไฟเป็นความเปรียบ.....	159
5. การใช้สัตว์เป็นความเปรียบ.....	162
6. การใช้อมนุษย์เป็นความเปรียบ.....	170
7. การใช้เสียงดนตรีไทยเป็นความเปรียบ.....	172
8. การใช้สีเป็นความเปรียบ.....	176
การตั้งชื่อเรื่อง.....	183
1. การตั้งชื่อเรื่องที่เป็นชื่อหนังสือ.....	183
2. การตั้งชื่อบท.....	191
4 การสืบสานและสร้างสรรค์ชนบการแต่งร้อยกรอง.....	198
1. การสืบสานและสร้างสรรค์ชนบจันทลักษณ์.....	198
1.1 จันทลักษณ์ประเภทกลอน.....	199
1.2 จันทลักษณ์ประเภทโคลง.....	205
1.3 จันทลักษณ์ประเภทกาพย์.....	213
1.4 จันทลักษณ์ประเภทฉันท์.....	218
1.5 จันทลักษณ์ประเภทร่าย.....	220
1.6 จันทลักษณ์ประเภทกลบท.....	222
2. การสืบสานและสร้างสรรค์ชนบด้านเสียงสัมผัส.....	229
3. การสืบสานและสร้างสรรค์ชนบการแต่งวรรณคดี.....	236
3.1 บทไหว้ครู.....	236
3.2 บทอัครรย.....	240

3.3	การใช้คำทำเนียบวรรณคดี.....	241
3.4	บทชมทัพ.....	245
3.5	บทคร่ำครวญถึงนางตามชนบนิราศ.....	246
3.6	บทชมเมือง.....	246
3.7	บทชมไพร.....	249
3.8	บทชมนาง.....	251
3.9	บทฝากนาง.....	253
4.	การสืบสานและสร้างสรรค์ชนบเพลงพื้นบ้าน.....	254
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	267
	บรรณานุกรม.....	272
	ประวัติผู้เขียน.....	277

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย